

DETERMINATIEBLAD

START
BEKIJK JE VOORWERP GOED.
VAN WELK MATERIAAL IS HET GEMAAKT?

METAAL
Ziet het oppervlak er zo uit?

HOUT/HOUTSKOOL
Ziet je voorwerp er pikzwart uit en geeft het erg zwart af?

DIERENBOT
Voor het gemak laten we onder het dierenbot ook gewei, hoorn en gebitsresten vallen. Is het bot volledig?

STEEN of AARDEWERK/KLEI
Laat 1 druppel alcohol op de breukkant (de plek waar de scherf afgebroken is) van het voorwerp vallen. Wacht 2 minuten. Trekt de druppel in het voorwerp?

GLAS
Door een mengsel van zand, soda en kalk te verhitten, ontstaat glas. Een glasvondst kan verschillende kleuren hebben. Glas glimt vaak, maar wordt soms dof in de bodem. Is het voorwerp een bolletje glas met een gaatje erin?

QUESTIONS AND ANSWERS:

- Het is een munt uit de Romeinse tijd of later. Kijk naar de tekst en afbeeldingen erop; ze kunnen informatie geven over de ouderdom. Wat zie je op de munt? **JA**
- Het is een ander metalen voorwerp. Wat voor voorwerp is het, denk je? Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Onbekend voorwerp. Vraag hulp aan je docent. **NEE**
- Ziet het oppervlak er glad en weinig beschadigd uit? **NEE**
- Ziet het oppervlak er een beetje hobbelig uit door aankeuzels of roest? **JA**
- Het is gereedschap van ijzer, uit de IJzertijd of later. Wat voor gereedschap is het, denk je? **NEE**
- Toch zou het door de mens gebruikt kunnen zijn. Waarvoor kan men het hout hebben gebruikt? Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Het is onverbrand hout. Soms werd hout door de mens bewerkt. Zijn er kap- of snijsporen te zien? **NEE**
- Het is verkoold hout (houtscool), bijvoorbeeld uit een haard of kampvuur. Ouderdom: Prehistorie of later. **JA**
- Is het een stammetje met aan één kant een punt eraan? **NEE**
- Het is een paaltje van een huis of ander bouwsel. Ouderdom: waarschijnlijk Nieuwe Steentijd of later. **JA**
- Het is een (stuk van een) ander voorwerp. Wat voor voorwerp is het, denk je? Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Het bot is van een vogel, vis of knaagdier. Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Het is het bot van een middelgroot dier, zoals een varken, schaap of hond. Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Er zijn vier mogelijkheden:
1. Het is een afvalproduct van de slacht.
2. Het hoort bij een dier dat een natuurlijke dood is gestorven.
3. Het hoort bij een dier dat is begraven.
4. Het hoort bij een dier dat is geofferd. Misschien kun je het onderdeel van het skelet herkennen (een schedel, een tand of kies, een rib, een wervel of lang bot uit een poot). Is het bot van een groot dier? **NEE**
- Is het bot van een heel klein dier? **NEE**
- Het is van een paard, rund of ander groot zoogdier. Ouderdom: nog niet te bepalen. **JA**
- Het zijn verkoelde zaden. Het zijn waarschijnlijk voedselresten uit de Prehistorie of later. Zien de zaden er zo uit? **JA**
- Het is verkoold graan uit de Nieuwe Steentijd of later. **JA**
- Het zijn geen graankorrels, maar andere zaden uit de Prehistorie of later. **NEE**
- Bestaat de vondst uit kleine zwarte zaden? **NEE**
- Bestaat de vondst uit zwarte noten of pitten? **NEE**
- Onbekend voorwerp. Vraag hulp aan je docent. **NEE**
- Het zijn verkoelde voedselresten uit de Prehistorie of later. **JA**
- Kies uit 1 of 2:
1. Het is een plat stukje gekleurd of bijna helder vensterglas uit de Romeinse tijd of Middeleeuwen.
2. Het is een stukje van een glazen beker, schaal of fles. Het is gemaakt door een glasblazer in de Romeinse tijd of later. Misschien kun je zien of het een scherf is van de rand, de wand, een handvat of van de (dikkere) bodem van het voorwerp? **NEE**
- Is het een langwerpig en gebogen stukje glas met misschien versiering erop? **NEE**
- Archeologen noemen het huttenleem. In de Nieuwe Steentijd en later werden de met takken gevlochten wanden van huizen ermee dichtgesmeerd. **JA**
- Het materiaal is klei of aardewerk. Is het gewoon een hard brokje klei? **JA**
- Ziet de steen er op de breuk hobbelig uit? **NEE**
- Het materiaal is steen. Is de steen rond en heel? **NEE**
- Waarvoor denk je dat het voorwerp gebruikt is? **JA**
- Is het een gebruiksvoorwerp? **NEE**
- Het is een stukje van een bot. Is het een gebruiksvoorwerp, dat uit een stukje bot gemaakt is? **NEE**
- Wat voor gebruiksvoorwerp kan het geweest zijn? **JA**
- Het is waarschijnlijk voedselafval uit de Prehistorie of later. **NEE**
- Het is een stukje van een armband; het is gegoten in de Late IJzertijd of later. **JA**
- Het is een glaskraal; het is gegoten in de Bronstijd of later. **JA**
- Het is geglaazuurd aardewerk uit de Late Middeleeuwen. **JA**
- Het is onbekend aardewerk. Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Het aardewerk is afgewerkt met een kleipapje; het is waarschijnlijk Romeins. **JA**
- Is de buitenkant glimmend en anders van kleur dan op de breuk? **NEE**
- 1) Het is een aardewerkscherf. Kun je zien waar de scherf in de pot gezeten heeft? Is het een randscherf, een wandscherf of een bodemscherf? 2) Het is een pot van aardewerk. Waarvoor zou deze vroeger gebruikt kunnen zijn? **NEE**
- Is het een aardewerkscherf of misschien zelfs een hele pot? **JA**
- Het is een ander voorwerp van gebakken klei. Wat zou het geweest kunnen zijn? Ouderdom: nog niet te bepalen. **NEE**
- Het is zacht, prehistorisch aardewerk, handgemaakt en op lage temperatuur gebakken. **JA**
- Het is verbrand vuursteen. Het is ooit in een haard of brand terechtgekomen. **JA**
- Het is onverbrand vuursteen en dus nooit in een haard of brand terechtgekomen. **NEE**
- Het voorwerp is op de pottenbakkersschijf gemaakt. Is de buitenkant weinig glanzend en anders van kleur dan op de breuk? **NEE**
- Het is hard aardewerk, op hoge temperatuur gebakken. **JA**
- Is het oppervlak glad en regelmatig en zie je cirkelvormige lijnen? **NEE**
- Het is handgemaakt aardewerk uit de Romeinse tijd of Vroege Middeleeuwen. **NEE**
- De breuk is glad, dus is het vuursteen. Zitten er karteltjes aan de rand van het voorwerp? **JA**
- Het is vuursteenafslag, door de mens bij het maken van gereedschap van een groot stuk vuursteen afgeslagen. Sommige afslagen waren geschikt om er gereedschap van te maken. Ouderdom: Prehistorie. **NEE**
- Het is gereedschap uit de Prehistorie. **JA**
- Ziet de buitenkant er wit uit met fijne breuklijntjes? **NEE**